

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1926 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till sjukkasseväsandets befrämjande samt en i ämnet väckt motion.

Genom en den 25 februari 1926 dagtecknad proposition, nr 117, vilken hänvisats till andra särskilda utskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att bevilja anslag till sjukkasseväsandets befrämjande och till understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, ävensom att fastställa ändrade grunder för fördelningen av nämnda anslag.

Propositionen.

I utlåtande nr 3 har utskottet avgivit yttrande över propositionen i vad densamma avsåge ändrade grunder för fördelningen av anslaget ävensom över i sådant hänseende väckta motioner, varjämte utskottet förklarat sig avse att, sedan riksdagen fattat beslut i anledning därav, inkomma med nytt utlåtande över de i propositionen gjorda anslagsäskanden för budgetåret 1926—1927 samt över en till utskottet hänvisad av herrar *Olsson* i Ramsta och *Schill* i andra kammaren väckt motion i ämnet, nr 418. Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag har riksdagen med bifall till utskottets utlåtande nr 3 avslagit Kungl. Maj:ts proposition i de i utlåtandet berörda hänseenden samt funnit de i samma utlåtande behandlade motionerna icke böra föranleda till någon åtgärd.

I propositionen har visserligen föreslagits en väsentlig ökning i statsbidragen till sjukkassorna. Denna ökning har emellertid gjorts beroende av en omläggning av kassornas verksamhet i enlighet med i propositionen angivna grunder. Intill dess en sådan omläggning skett skulle statsbidraget — under en övergångstid av tre år — utgå enligt för närvarande gällande bestämmelser. Då det antagits, att sjukkassorna allenast i mycket ringa omfattning skulle kunna redan under budgetåret 1926—1927 komma i åtnjutande av det föreslagna högre statsbidraget, hava kostnaderna i propositionerna beräknats efter nu gällande bestämmelser.

Förslagsanslaget till sjukkasseväsandets befrämjande har för vart och ett av budgetåren 1923—1924, 1924—1925 och 1925—1926 i riksstaten uppförts med ett belopp av 2,470,000 kronor. Nettoutgifterna från anslaget hava för budgetåret 1924—1925 enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning uppgått till 2,469,637 kronor.

Beträffande anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1926—1927 har socialstyrelsen i skrivelse den 5 september 1925 framlagt beräkningar. Styrelsen har därvid till en början erinrat att anslaget, som för år 1922 varit upptaget med 2,800,000 kronor, ansetts kunna för därefter följande budgetår nedsättas med hänsyn till den ekonomiska depressionens beräknade verkningar med avseende å sjukkassornas medlemsantal. Styrelsen har härefter anfört följande:

Det hade emellertid visat sig, att sjukkasseverksamheten förmått snabbare övervinna depressionens verkningar än vad tidigare antagits. Medan sålunda antalet sjukkassemedlemmar gått icke obetydligt tillbaka under år 1921 och under år 1922 förblivit stationärt, hade redan med år 1923 inträtt en vändning till det bättre, och från denna tidpunkt syntes rörelsen åter befinna sig i en jämförelsevis kraftig utveckling.

På ansökningar för år 1924, vilka ansökningar grundade sig på medlemsantalet den 31 december 1923 och kassornas sjukhjälsverksamhet under sistnämnda år, hade styrelsen till den 5 september 1925 utanordnat kronor 2,525,904:24. Lades härtill eventuellt statsbidrag för en större sjukkassa, vars ansökan ännu icke slutligt prövats av styrelsen, komme man till en totalsumma för 1924 års ansökningar av kronor 2,669,297:49.

Enligt verkställd approximativ beräkning representerade 1925 års statsbidragsansökningar ett sammanlagt belopp av kronor 2,835,060:86, d. v. s. de överstege 1924 års med kronor 165,763:37 (6.21 %). Under antagande av att utvecklingen komme att fortgå i samma tempo även under åren 1926 och 1927 och under antagande vidare av normal sjuklighet, kunde anslagsbehovet för år 1926 beräknas till kronor 3,011,119 och för år 1927 till kronor 3,198,109.

Under budgetåret 1926—1927 skulle enligt hittills följd praxis utbetalas två tredjedelar av ansökningsbeloppet för år 1926 och en tredjedel av ansökningsbeloppet för år 1927. Det för budgetåret 1926—1927 behövlige anslaget kunde därför beräknas till kronor 3,073,449 eller i runt tal kronor 3,070,000.

Med stöd av dessa beräkningar, mot vilka chefen för socialdepartementet ej haft något att erinra, har i propositionen föreslagits en höjning av förslagsanslaget med 600,000 kronor till 3,070,000 kronor.

För understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapshjälp, har beviljats ett extra förslagsanslag, som under de tre senaste budgetåren upptagits till 170,000 kronor. Nettobelastningen å anslaget utgjorde för budgetåret 1924—1925 141,608 kronor och beräknas för innevarande budgetår till i runt tal 159,000 kronor. I propositionen har föreslagits, att detta anslag för budgetåret 1926—1927 skall upptagas till oförändrat belopp 170,000 kronor.

Motionen.

I motionen II:418 yrkas sådan ändring i Kungl. Maj:ts kungörelse angående statsbidrag åt sjukkassor den 11 oktober 1920, att i 1 § första stycket och andra raden orden »dels 2 kronor för varje medlem — — —» utbytas till: »dels 3 kronor för varje medlem — — —», och att andra stycket i samma paragraf må erhålla följande lydelse: »dels med en fjärdedel av under nästföregående år — eller del därav, som kassan varit registrerad — utbetald kontant sjukhjälp från kassan till lägst 90 öre och högst 4 kronor om dagen, dock att för sjukhjälp utöver 4 kronor om dagen statsbidrag även härför må beräknas efter 4 kronors sjukhjälp, dels för vård å sjukhus, som av sjukkassa bekostas, där-

vid bidraget utgår med högst 1 krona om dagen, samt att bidraget för utbetald kontant sjukhjälp skall beräknas till minst 1 krona för medlem den 31 december nästföregående år».

Beträffande motiveringen hänvisas till motionen.

Samma yrkande som i nu förevarande motion har med enahanda motivering förut framförts senast vid 1925 års riksdag i motioner av herr *Laurén* m. fl., II: 45 och herr *Jonsson* m. fl., I: 49. Över dessa motioner avgav socialstyrelsen yttrande, i vilket bland annat anfördes: Den av motionärerna föreslagna ökningen av den del av bidraget, som utginge i förhållande till antalet sjukdagar, hade avsett att möjliggöra en förhöjning av den kontanta sjukhjälpens inom sjukvårdarna, men en dylik förhöjning vore knappast numera behöfvig eller önskvärd. Den stora mängden av sjukkasemedlemmar hade sålunda hittills åtnöjts med en relativt låg sjukpenning. Mera behöfvig vore enligt styrelsens mening en förhöjning av statsbidraget till lindring i sjukvårdens utgifter för sjukvårdande ändamål. Ett eventuellt bifall till motionerna i nu berörda hänseende borde i varje fall enligt styrelsens mening, förknippas med garantier mot sjukkaserverksamhetens obehöriga utnyttjande till beredande av för hög sjukhjälp.

Utskottet.

Under hänvisning till vad socialstyrelsen sålunda anført och i betraktande jämväl av statsfinansernas tryckta läge hemställde statsutskottet, dock under uttalande att vissa skäl kunde åberopas för höjning av sjukdagsbidraget, om avslag å motionerna, vilken hemställan av riksdagen bifölls.

I sitt av riksdagen nu bifallna utlåtande nr 3 har utskottet hemställt om utredning angående en omorganisation av det statsunderstödda sjukkasväsendet enligt av utskottet angivna riktlinjer. De skäl, som tidigare anförts mot bifall till den i motionen föreslagna anslagsökningen, synas genom detta riksdagens beslut hava vunnit i styrka. Att under avvidan på utredningens resultat, vilket utskottet ansett böra kunna föreläggas 1927 års riksdag, så avsevärt höja anslaget till sjukkasväsendet — ett bifall till motionerna vid 1925 års riksdag beräknades av socialstyrelsen medföra en utgiftsökning av 1,877,782 kronor för år — har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka.

Då Kungl. Maj:ts beräkningar ej givit utskottet anledning till erinran, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen måtte

- 1) avslå motionen II: 418;
- 2) under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar, underavdelningen sjukförsäkring, höja det ordinarie förslagsanslaget till sjukkasväsendets befrämjande, nu 2,470,000 kronor, med 600,000 kronor till .. kronor 3,070,000; samt
- 3) under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar, underavdelningen sjukförsäkring, för under-

stödjande av sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd,
för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag
av kronor 170,000.

Stockholm den 25 maj 1926.

På utskottets vägnar:

CARL EKMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *C. G. Ekman, Almkvist, Sigfrid Hansson, Boman, Berglund, Johan Bernhard Johansson, Åström, Martin Svensson* och *Sundberg*;

från andra kammaren: herrar *Lindman, Leo, Järte, Carlsson* i Stockholm, fru *Ostlund*, herrar *Jansson* i Edsbäcken, *Isacsson, Bernström* och *Strindlund*.
